

16 Μαρτίου 2023

Ο Όσιος Χριστόδουλος και το πέρασμά του από το νησί της Κω

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιολογία](#)

[Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας](#)

Ο πλέον επιφανής μοναχός του 11ου αιώνα είναι ο Όσιος Χριστόδουλος, η μνήμη του οποίου τιμάται στις 16 Μαρτίου (κοίμησή του) και στις 21 Οκτωβρίου (ανακομιδή του Ιερού Λειψάνου του).

Ο Όσιος προήλθε από την μικρασιατική περιοχή του Όρους Λάτρος και, μετά από οκταετή παραμονή στην Κω, κατέληξε στη νήσο Πάτμο, όταν ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός συμφώνησε στην ανταλλαγή των κτημάτων που του είχε παραχωρήσει ο Κώος μοναχός Αρσένιος Σκηνούρης (ή Σκηνούριος) στην Κω και τη Στρόβιλο, με το άγονο και έρημο νησί.

Το μοναστήρι που ίδρυσε ο Όσιος Χριστόδουλος στην Πάτμο

Ας δούμε, όμως κάποια στοιχεία από το βίο του Οσίου που δηλώνουν τη σχέση του με το νησί της Κω.

Ο μοναχός Αρσένιος Σκηνούρης, φιλοξένησε τον διωκόμενο Όσιο Χριστόδουλο σε Μονή του στη Στρόβιλο -η Στρόβιλος βρίσκεται απέναντι και βόρεια από την πόλη της Κω- όπου κατείχε εκτάσεις η οικογένειά του. Με την άφιξη του Οσίου Χριστοδούλου στην περιοχή την παραχώρησε σε αυτόν παραιτούμενος από κάθε δικαίωμα, και ο Όσιος ασκήθηκε εκεί ανάμεσα στον Μάρτιο του 1079 και πριν από τον Μάρτιο του 1080, όταν πήγε στην Κω, όπου κατέφυγε για να γλιτώσει από τις επιδρομές των Τούρκων. Επιθυμώντας ο Κώος μοναχός την ενίσχυση του μοναχισμού στο νησί της Κω, προσκάλεσε τον Όσιο Χριστόδουλο στο νησί και του παραχώρησε μεγάλη ακίνητη περιουσία με σκοπό να οργανώσει ένα μοναστήρι. Η άφιξη του Οσίου στο νησί πρέπει να τοποθετηθεί από τα τέλη Οκτωβρίου 1079 μέχρι τις αρχές του 1080 το αργότερο. Ο μοναχός Αρσένιος είχε ήδη οργανώσει μικρά μοναστήρια («κελλία δύο εδήματο») στο όρος Δίκαιος, τα οποία είχε ενισχύσει με φοροαπαλλαγές και κρατική ενίσχυση («σολέμνιο») ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Γ΄ Βοτανειάτης (χρυσόβουλλος λόγος του Οκτωβρίου του έτους 1079).

Ο Ὅσιος Χριστόδουλος ὁ ἐν Πάτμῳ

Αφού ο Ὅσιος επισκέφθηκε τα κτήματα του μοναχού Αρσενίου Σκηνούρη, και περιηγήθηκε σε αυτά αναζητώντας κατάλληλη περιοχή, κατέληξε στον λόφο του Παλαιού Πυλίου, όπου έκτισε μοναστήρι στο όνομα της Θεοτόκου. Το μοναστήρι αυτό ονομάστηκε Μονή των Καστριανών, επειδή βρισκόταν δίπλα σε βυζαντινό Κάστρο, ανέπτυξε πλούσια δράση και λειτούργησε ως πνευματικός πόλος έλξης για ολόκληρο το νησί.

Σύντομα, πριν από τον Μάρτιο του 1080, ο μοναχός Αρσένιος Σκηνούρης, «νύκτωρ», δηλαδή νύκτα, ανεχώρησε για την Ιερουσαλήμ, χωρίς να επιστρέψει πλέον στην Κω αφήνοντας τα κτήματά του στον Ὅσιο Χριστόδουλο.

Άποψη της μονής των Καστριανών στο Παλαιό Πυλί από την Σοφία Καραγιάννη

Παρά τη φυγή του Αρσενίου από τη Μονή των Καστριανών, ο Όσιος Χριστόδουλος, ο οποίος τον εκτιμούσε ιδιαίτερα, περίμενε να επιστρέψει και, μάλιστα, μετά από χρόνια, όταν συνέταξε τη διαθήκη του, τον όρισε διάδοχό του στην ηγουμενία της μονής της Πάτμου δηλώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη μεγάλη εκτίμηση, την ευγνωμοσύνη και το σεβασμό του προς αυτόν.

Η σχέση του Οσίου Χριστοδούλου με το νησί της Κω κατά την τελευταία δεκαετία του βίου του παρουσιάζεται στενή, καθώς τα μοναστήρια που ίδρυσε, κατ' αυτή την περίοδο (Παναγία Καστριανών και Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου), σχετίζονται άμεσα με τη νήσο αυτή. Η μεν πρώτη βρίσκεται στην Κω η δε δεύτερη έγινε πραγματικότητα χάρη στα κτήματα που του είχαν παραχωρηθεί στην Κω. Η παράδοση του αποδίδει τη δημιουργία και άλλων μονών στην Κω, όπως της μονής των Σπονδών στη Ζιά, του Αλσους στο Ασκληπιείο, στο Μονάγρι κ.α.

Η Παναγία των Καστριανών κατά τον εορτασμό της το 2014 (2 Φεβρουαρίου)

Τα σημαντικότερα κείμενα του Οσίου, τα οποία συντάχθηκαν προς το τέλος της ζωής του, μας διαβεβαιώνουν για την άριστη σχέση που είχε με τον μον. Αρσένιο Σκηνούρη, ο οποίος, αν και αφανής, είχε ανυπολόγιστη προσφορά στην οργάνωση του μοναχισμού του νοτιοανατολικού Αιγαίου και των απέναντι μικρασιατικών παραλίων, καθώς ίδρυσε ο ίδιος σειρά μοναστικών ιδρυμάτων και παραχώρησε την μεγάλη πατρική του περιουσία για τον ίδιο λόγο στον Όσιο Χριστόδουλο. Η ανταλλαγή της έρημης Πάτμου έγινε με δικά του κτήματα, τα οποία ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός θεώρησε ότι είχαν ίση αξία με το νησί, ώστε να προχωρήσει στην ανταλλαγή (τα κτήματα του Αρσενίου μεταβιβάστηκαν στο δημόσιο ταμείο της αυτοκρατορίας).

Στον Κωδίκηλλο, ο οποίος ακολούθησε τη Διαθήκη του, συντασσόμενος κατά την παραμονή της κοιμήσεώς του (15 Μαρτίου 1093), κάνει συγκεκριμένη αναφορά στη Μονή της Θεοτόκου των Καστριανών (στο Παλαιό Πυλί της Κω) και τονίζει στους μοναχούς του τις υποχρεώσεις που έχουν απέναντί της. Υπογραμμίζει δε τους δεσμούς του με τα μοναστικά ιδρύματα του νησιού.

Κλείνοντας

αυτό το σύντομο σημείωμα επιθυμούμε να τονίσουμε ότι ακόμη και σήμερα υπάρχουν τοπικές παραδόσεις που φέρουν τον Όσιο να ασκήτευσε και σε άλλες περιοχές του νησιού, πέρα από το Παλαιό Πυλί, όπως στην Παναγία της Ζιάς και στο Μονάγρι, αφήνοντας αγαθή μνήμη στους κατοίκους της Κω.

Ας έχουμε, λοιπόν, τις ευχές του στύλου του μοναχισμού του 11ου αιώνα Οσίου Χριστοδούλου, ο οποίος σκέπει την Πάτμο, αλλά και τη λοιπή Δωδεκάνησο.

Χρόνια Πολλά!

PERMANENTLY_REMOVED